

De ooievaar, hier op een lantaarnpaal in Knokke. FOTO BELGA

Jelles wekdier ooievaar

Hoe de ooievaar van trekvogel veranderde in een aarzelvogel

Onlangs werden alweer voor de achtste keer de ooievaars geteld in Europa en delen van Azië en Noord-Afrika. Dat werd tijd, want de zevende telling dateerde van alweer tien jaar geleden.

En om met het goede nieuws in huis te vallen: het gaat de vogels voor de wind. In 2024 waren in ons land 1750 tot 2000 broedparen aanwezig, terwijl er een jaar eerder ongeveer 1550 tot 1750 paartjes tot broeden kwamen. Een stijging van ruim 10 procent en dat groeipercentage blijkt een trend te zijn. Er wordt dus verwacht dat er nog wel meer zullen komen.

Ook het broedsucces is goed; per nest hebben gemiddeld 2,2 jonge ooievaars het luchtruim gekozen. Dat is net iets meer dan het vervangingsniveau van 2,1 dat gemiddeld per broedpaar nodig is om een populatie in stand te houden.

Het broedsucces verschilde wel per regio. In Drenthe en Friesland ging het goed met de bevolkingsaanwas, maar in Den Haag was het succes bedroevend laag – en dat voor de stad die de ooievaar fier in het gemeentewapen heeft staan.

Het is fijn dat het met de ooievaars goed gaat, dat was ooit wel anders. Zelf zie ik ze regelmatig en door heel het land, op een

paalnest bij Sluis, muizenspeurend rondstappend in weilanden in de buurt van Deventer, kleppend op een nest langs het Apeldoorns Kanaal, roerloos als in gedachten verzonken zittend op lantaarnpalen boven de middenberm van de A4 bij Leidedorp, of bij Maartensdijk een ometje lopend in het gras tussen de provinciale weg en de spoorbaan.

Ze nestelen daar ook, in de boomkruinen van een hoogopgaand stukje bos van het oude landgoed Persijn. Dat was enkele decennia geleden nog ondenkbaar, toen leefde er geen ooievaar meer in het wild in ons land.

Met veel kunst- en vliegwerk zijn ze teruggebracht, beginnend in ooievaarsdorp Het Liesveld in Alblasserwaard, waarna rond 1980 overal in ons land ooievaarsstations ontsproten. De meeste daarvan zijn inmiddels wegens succes weer gesloten.

Die ooievaarloosheid van destijds was trouwens ook maar een tijdelijke aangelegenheid. De Groningse hoogleraar Martinus Schoock (1614-1669) schreef dat in de tweede helft van de zestiende eeuw 'een ontzaglijk groot aantal ooievaars 's zomers in onze dorpen op de schoorstenen van de huizen zijn nesten bouwde'.

En over de situatie in de Betuwe meldde de achttiende-eeuwse natuurschrijver Martinet dat 'zulke eene grote menigte komt nestelen en broeien, dat in veele dorpen elk huys bijna eenen nest heeft'. Gewoon op de schoorsteen, daar waren geen nestpalen voor nodig.

Wie nog meer anekdotes over de zwart-witte steltlopers wil weten, leze het door Kester Freriks geschreven deeltje over de ooievaar in de bekende vogelreeks van AtlasContact.

Ook interessant trouwens is dat Schoock het over 's zomers heeft. Ooievaars waren trekvogels. Deels zijn ze dat nog wel, maar door de opwarming neemt de noodzaak af om in de winter weg te trekken. Er valt nog maar zo weinig sneeuw dat er altijd wel muizen te vinden zijn. Heeft al die moeite van het wegtrekken dan nog wel zin? De ooievaar is van een trekvogel een aarzelvogel geworden.

Jelle Reumer is paleontoloog. Voor Trouw bespreekt hij iedere week een dier dat het nieuws haalt

Tv-tuinman Lodewijk Hoekstra haalt 'groen doen' uit de bubbel

Groene missie | interview Tv-tuinman Lodewijk Hoekstra laat met het platform *On the Move to* zien dat natuurinclusief niets nieuws is. 'Het gebeurt al. Ik wil inspirator zijn en iets hoopvols delen.'

tekst **Onno Havermans**
foto's **Boudewijn Bollmann**

De groene dokter, tevens tv-persoonlijkheid, Lodewijk Hoekstra heeft een missie; heel veel Nederlanders betrekken bij de vergroening.

Lodewijk Hoekstra rijdt voor in een elektrische donkergroene ambulance. Eerste hulp bij natuurinclusief, staat er op de zijkant. En in kleinere letters: *the green doctor. On the Move to*. Zo heet het nieuwe programma van de tv-tuinman, dat eigenlijk helemaal niet voor de televisie is bedoeld.

In podcasts en korte filmpjes praat Hoekstra met mensen over de opvallende groene ontwikkelingen waar zij mee bezig zijn. Zoals Bas Rutten van ABN Amro over financiering van duurzaamheid en biodiversiteit in het Amsterdamse Bajeskwartier, de nieuwbouwwijk waar voorheen de Bijlmerbajes stond.

Of de Leidse wethouder Ashley North over het opvangen van klimaatverandering in zijn stad, door bijvoorbeeld elke vier jaar de omvang van het bladerdak te controleren en bomen te planten waar dat nodig is. Ook met Lars van Ginkel, directeur van het bedrijf dat zorgt voor het verticale bos tegen de gevels van Wonderwoods, twee nieuwe woontorens in Utrecht.

Met Ron Kervezee, programmaleider bij de gemeente Alphen aan den Rijn over meer groen in het stadshart. En met Arjan Mensink van Woonzorg Nederland over de ecologische tuin bij een wooncomplex voor ouderen in Almelo, waar het groen niet alleen een mooie aanblik biedt maar ook een oase is voor vogels en insecten.

Wat is de bedoeling van *On the Move to*?

“De televisieprogramma’s die ik maakte, hebben altijd een commerciële inslag gehad. Bij *Eigen Huis en Tuin* was de tuin de kruitwagen om dingen te verkopen. Anderhalf miljoen kijkers zaten met een bordje friet voor de tv om te zien hoe in een half uur iets van niets in een Italiaans paradijs veranderde. Heel gemakkelijk, maar totaal niet informatief of realistisch.

“Met *Lodewijks Groene Geluk* kon ik meer mijn eigen ding doen, met aandacht voor groen en biodiversiteit. Ik heb schooltuinen gemaakt en een kindertuin voor een ziekenhuis. Hartstikke tof. Maar ook dat was een commercieel programma. De combinatie van een groene missie en commercie voelt een beetje dubbel, daarom wilde ik meer gaan doen met NL Greenlabel, het bedrijf dat ik in 2010 samen met landschapsontwerper Nico Wissing heb opgericht om manieren te bedenken waarop we duurzaamheid en biodiversiteit in steden en dorpen kunnen meten.

“Ik ben ook ambassadeur en kwartiermaker van het netwerk Groene Cirkel Groene Gezonde Stad, waarin organisaties en bedrijven samen zoeken naar oplossingen voor veranderingen op het gebied van energie, voedsel en een circulaire economie.

“Het viel mij op dat er veel mooie dingen gebeuren in Nederland, maar dat dit te weinig wordt verteld. In de bubbel lukt het nog wel aardig, maar als ik aan een zaal met honderd mensen vraag wat Collectief Natuurinclusief is, steken er hooguit twee hun hand op.

“In dat collectief proberen bedrijven, burgerinitiatieven, maatschappelijke organisaties, kennisinstututen en overheden samen de natuur centraal te stellen bij de inrichting van het land. Dat is heel belangrijk, maar de gemiddelde Nederlander heeft er geen weet van.

“Dat geldt ook voor de Groene Gezonde Stad waar ik ambassadeur van ben. En voor

In zijn bus, waar hij podcasts en filmpjes opneemt, ontvangt Hoekstra veel gasten.

ontwikkelingen met betrekking tot natuurvriendelijk boeren en de Groene GGZ, die ervan uitgaat dat de natuur een positieve invloed heeft op de geestelijke gezondheid. Zo kwam ik op het idee om te laten zien wat er allemaal al gebeurt.”

Wat laat je dan zien?

“Dat natuurinclusief bouwen, dus met hout als bouw materiaal, nestkastjes voor vogels en vleermuizen en groen dat bijen en vlinders aantrekt, helemaal niet duurder of onmogelijk is. Want we doen het al: ik laat zien dat er projecten zijn waar het al gebeurt. *On the Move to* is een reis die ik maak, naar de toekomst. *On the move to 2030*. Natuurinclusief. Parijs-proof.

“Ik vind het super belangrijk dat de boodschap positief is. De partijen die het al doen, nemen je op sleeptouw. Ook al is er een Donald Trump en ook al hebben we hier Mona Keijzer, we gaan het gewoon doen. Daar kan zo’n campagne met mij als groene dokter bij helpen. En ik word een beetje geholpen door de tijd. Want waar je vroeger lineaire televisie had en de omroepen heel machtig waren, ben ik tegenwoordig mijn eigen zender. Ik heb LinkedIn en andere kanalen die ik kan gebruiken voor podcasts en filmpjes. Die maak ik samen met Ignas van Schaick en Jeffrey de Graaff, die ook de films *Onder het Maaiveld* en *De Wilde Noordzee* hebben geproduceerd. Supergaaf om mee te werken.”

Heb je de televisie niet meer nodig?

“Ik kan delen wat ik maak en de partijen waarmee ik dit samen doe, kunnen het delen met hun achterban. Zo krijg je een gezamenlijk bereik. Ik wil *On the Move to* graag uitbouwen met content van anderen. Dat het een plek wordt waar je naartoe kan als je groenminded bent of als je het gewoon interessant vindt. Het kan gaan om podcasts van anderen of boeken die ooit zijn gepubliceerd en nu stof liggen te happen.

“Er is heel veel content en kennis die breder beschikbaar zou kunnen komen en ik denk dat ik daarin een verbinder kan zijn. Allemaal boodschappen van hoop. En ik ben dan de aanjager met mijn groene ambulance als *the green doctor*. Dat is een knipoog, naar de groenvoorziener die misschien wel de boswachter van de stad moet worden om mensen gezond en gelukkig te maken.

“Maar straks ben ik toch weer op tv. Er komt een nieuwe zender, Bouw TV, alleen maar over bouw en architectuur. En over groen. Zo’n nieuwe zender heeft ook content nodig, en ik mag mijn *On the Move to*-filmpjes erop gaan uitzenden. Zij vinden het interessant om naast architectuur en bouw ook duurzaamheid en groene steden te belichten. Dus zit ik vanaf april *spot on* met mijn verhaal op Canal+, in Nederland en België.”

Bereik je de mensen die je wilt bereiken?

“Het bereik is nog niet zo groot. Het mag ook een groeibriljant zijn. Ik merk wel dat er om de bubbel al een ring zit met mensen die zeggen: hé wat grappig, ik heb het gelezen of gezien, kun je ook een keertje bij mij langskomen? Maar het heeft niet de impact van *Eigen Huis en Tuin*. Deden we daar een reclamespotje met een huis-aan-huis folder van de Praxis, dan waren alle violen in één keer uitverkocht in heel Nederland.

“Nu denk ik: als van die duizend kijkers er tien een andere ontwikkeling starten is dat mooi. En er hoeft maar één ontwikkelaar te denken: hé, ik ga die woningen toch anders bouwen of ik ga een groene toren maken, en je hebt die miljoen zakken potgrond van *Eigen Huis en Tuin* alweer goed gemaakt.

“De bubbel dat zijn de ecologen en actieve bouwers. Daaromheen zit een groep die misschien niet meteen geïnteresseerd is, maar wel rekening moet houden met wetten en regels.

“En een groep die je kunt uitleggen dat al die dingen met elkaar te maken hebben: vind je groene daken leuk, dan heb je misschien ook wel interesse in natuurvriendelijk boeren of gebouwen van hout die CO₂ opslaan. Zo wordt die schijf steeds groter, zeker nu door de Europese Natuurherstelwet elke gemeente wel iets moet met groen.

“Als er partijen zijn die dit met mij veel groter willen maken, zeg ik ‘kom maar op!’ Want samen zijn we *On the Move to*. We moeten aan de slag. Dus is er een gemeente die woonwijken in één week wil vergroenen met een leger aan hoveniers dan kom ik wel langs met die bus. Ik kan het netwerk inschakelen.

“Ik wil inspirator zijn en iets hoopvol delen. Ik volg mijn intuïtie en doe wat ik leuk vind, waar ik blij van word en in geloof. Dat je niet moet wachten totdat er iets gebeurt. Nee, we doen het al, en het is mijn taak om dat te laten zien. Om te zorgen dat *On the Move to* een beweging wordt. En dat er allemaal mensen op de wagen springen en dat het straks een hele trein wordt.”

‘Is er een gemeente die woonwijken in één week wil vergroenen, dan kom ik langs met de bus’

‘Het is mijn taak om te zorgen dat er veel mensen op de wagen springen zodat het een hele trein wordt’